

Tarih: 25.04.2025

Konu: Alışveriş ve Ticaret Ahlakı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾
وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾
لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
... مَنْ عَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا

Muhterem Müminler!

Dinimize göre, kişinin bir başkasına muhtaç olmadan hayatını sürdürmesi ve aile fertlerinin nafakasını temin etmesi esastır. Bu maksatla helal ve meşru yoldan kazanç temin etmek, iş ve ticaret hayatının içinde bulunmak övgüye lâyık bir durumdur. Allah rızasının, kul hakkının ve helal-haram hassasiyetinin gözetilmediği her türlü alışveriş ise dinimizce yasaklanmıştır. Nitekim hutbemin başında okuduğum ayetlerde Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: **“Ölçü ve tartıda hile yapanlara yazıklar olsun. Onlar, insanlardan bir şey aldıklarında tam ölçüp tartarlar. Kendileri başkalarına vermek için ölçtüklerinde ise eksik tartarlar...”**¹

Kıymetli Müminler!

Peygamber Efendimiz (s.a.s) ihtiyaçlarını temin etmek için zaman zaman Medine pazarına giderdi. Alışveriş yapan insanları izler, onlarla sohbet ederdi. Yine bir gün pazar yerinde dolaşırken bir buğday satıcısı dikkatini çekti. Kuru görünen buğday yığınının elini daldırdı. Ancak çuvalın altı görüldüğü gibi değildi. Parmakları ıslanan Peygamberimiz, satıcıya bu ıslaklığın sebebini sordu. Adam buğdayların yağmurdan ıslandığını söyledi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Efendimiz (s.a.s), **“Öyleyse insanların görmeleri için ıslak olan kısmı üste koymak gerekmez miydi?”** buyurdu ve şöyle uyardı: **“Bizi aldatan, bizden değildir!”**²

Değerli Müminler!

Ticaret ahlâkının en temel gereği kazancın helâl olmasına dikkat etmektir. Öbür dünyada yaptıklarından hesaba çekileceğine inanan her Müslümanın kazancına haram katmamaya özen göstermesi beklenir. Yüce Allah'ın haram kıldığı şeyleri alıp satmak bir Müslüman için helâl değildir. Allah Resûlü (s.a.s) ashâbını ticaret yapıp kazanmaya teşvik ederken aşırı tamah ve hırstan uzak durmalarını da tavsiye ediyordu. Bir defasında o (s.a.s), **“Bu dünya malı, tatlı ve çekicidir. Kim onu tok gözlü bir şekilde alırsa o mal bereketlenir. Kim de onu açgözlülükle ve ihtirasla alırsa bereketi kaybolur. Hırslı insanlar yiyip yiyip de bir türlü doymayan obur kimseler gibidir. Veren el, alan elden daima daha üstündür.”**³ buyurmak suretiyle inananları dünya malına düşkünlükten men ediyor, onlara her konuda olduğu gibi dünya nimetlerinden yararlanırken de ölçülü olmaya davet ediyordu.

Aziz Müminler!

Ticari hayatımızda dikkat etmemiz gereken önemli hususlardan biri de alışveriş meşgalesinin Allah'a karşı kulluk görevlerimize engel olmamasıdır. Nitekim Yüce Rabbimiz şöyle buyurur: **“Öyle adamlar vardır ki onları ne bir ticaret ne de alışveriş Allah'ı zikretmekten, namazı dosdoğru kılmaktan ve zekâtı vermekten alıkoyabilir.”**⁴ Ne hazindir ki, günümüzde helal kazanç duyarlılığının, kanaat, tevazu, dürüstlük ve insaf gibi erdemlerin gün geçtikçe zayıfladığını görüyoruz. Hırs ve tamah, servete ve mala olan düşkünlük, lüks ve ihtiyaç fazlası tüketim bir çığ gibi büyüyor.

Geliniz helâle, iyiye ve temiz olana yatırım yapalım. Harama ve kötülüğe giden yolları kapatalım. Yüce Rabbim helalinden kazanmayı, kazandığını da rızasına uygun haralayabilmeyi nasip eylesin.

[1] Mutaaffîn, 83/1-3.

[2] Müslim, İman, 164.

[3] Buhârî, Zekât, 50.

[4] Nur, 24/37.